

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΔΗΜΑΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΓΓΕΛΑΚΗΣ

ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ

Σύβοτα &

Πέρδικα του πράσινου και του γαλάζιου...

>> ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ ΤΟΥ 433 πΧ

Στο θαλάσσιο στενό ανάμεσα στην νότια Κέρκυρα και την ηπειρωτική Ελλάδα ναυλοχούν δεκάδες τριήρεις Η Δρόζα ή Τροπαία η Ευδόκιμος, η Αγαθονίκη, η Αξιονίκη συνολικά 290 πολεμικά σκαριά από την Κόρινθο, τα Μέγαρα, τη Λευκάδα, την Κέρκυρα και την Αθήνα βρίσκονται σε παράταξη μάχης. Η ναυμαχία που ακολουθεί θα είναι από τις αιματηρότερες στην ιστορία, και θα καταγραφεί με κάθε λεπτομέρεια από τον μέγια ιστορικό της Αρχαίας Ελλάδας Θουκυδίδη. Θα την ονομάσει "Ναυμαχία των Συβότων" και θα είναι ακόμα ένα παρεπόμενο της διαρκούς έχθρας (εμπορικής, οικονομικής και πολιτικής) Αθηναίων και Κορινθίων και μια από τις αφορμές για τον καταστροφικό Πελοποννησιακό Πόλεμο που θα ξεκινούσε "επίσημα" δύο χρόνια αργότερα.

>> ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ ΤΟΥ 2006

Ανάμεσα στα κατάφυτα νησάκια των Συβότων, Μαύρο Όρος, Άγιος Νικόλαος και Μπέλλα Βράκα ναυλοχούν δεκάδες σκάφη αναψυχής από την Ιταλία, την Ελλάδα και όλο τον κόσμο δημιουργώντας μια ειδυλλιακή εικόνα ενός από τα κοσμικότερα θέρετρα της Μεσογείου.

ΣΥΒΟΤΑ

Στην Ιλιάδα αναφέρεται η λέξη "συβόσιδ" για τα κοπάδια στον αποκλεισμό της περίπτωσης να εκτρέφονταν και να έβοσκαν χοίροι στα περιγράψει τη συστάδα (κοπάδι) των νησιών που τα αποτελούν

ΤΑ ΣΥΒΟΤΑ ΛΟΙΠΟΝ,

ένας τόπος ακατοίκητος μέχρι την περιφήμη ναυμαχία Κορινθίων - Κερκυραίων, αναφέρονται για πρώτη φορά (και μάλιστα επτάπεις) από τον Θουκυδίδη. Η έρευνα της ετυμολογίας του τοπωνυμίου δεν αποδίδει ξεκάθαρα αποτελέσματα. Λέξη παραπλήσια με τα Σύβοτα αναφέρεται στην Οδύσσεια του Ομήρου με την έννοια του χοιροβοσκού. "Εύμαιε συβώτα". (Εύμαιε χοιροβοσκέ). Μεθοιησικοί συγγραφείς για τη λέξη χοιροβοσκός χρησιμοποιούν το λήμμα "συβότης" και για τη λέξη χοιροφάγος το λήμμα "συβώτης". Τέλος στην Ιλιάδα αναφέρεται η λέξη "συβόσια" για τα κοπάδια των ζώων. Φαίνεται λοιπόν ότι η λέξη "συβόσιον" προήλθε από το συς = γουρούνι και το ζήμια βίσκων ενώ αργότερα χρησιμοποιήθηκε για τα οποιαδήποτε κοπάδια των οικόπιτων ζώων. Στο "Έργμον" της περιοχής όπως περιγράφεται από τον Θουκυδίδη και στον αποκλεισμό της περίπτωσης να εκτρέφονταν και να έβοσκαν χοίροι στα προαναφερόμενα νησάκια, η εικανία ότι η γεωγρα-

φική ονομασία Σύβοτα θέλει να περιγράψει τη συστάδα (κοπάδι) των νησιών που τα αποτελούν, ακούγεται η πειστικότερη όλων.

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΩΝ ΣΥΒΟΤΩΝ

Η σύγκρουση της Κορίνθου με την Κέρκυρα δεν φαντάνεται αρχικά ότι μπορούσε να αποτελέσει αφορμή πολέμου ανάμεσα στην Αθήνα και τη Σπάρτη. Η Κέρκυρα δεν είχε πολύ καλές υχέσεις με την μητρόπολη της Κορίνθου, δεν ανήκε σε καμιά συμμαχία ενώ διατηρούσε και στόλο από 120 τριήρεις, το δεύτερο ισχυρότερο στην Ελλάδα. Το 435 πΧ η Επίδαμνος, (το σημερινό Δυρράχιο) αποκίνη της Κέρκυρας στα ίλλυρικά παράλια, ζήτησε την βοήθεια της, προκειμένου να αντισταθεί στις επιδρομές των εξόριων ολιγαρχικών και των συμμάχων τους Ταυλαντίων (τοπικό ίλλυρικό φύλο) που τη λεηλατούσαν. Η ολιγαρχική κυβέρνηση της Κέρκυρας αρνήθηκε να βοηθήσει. Οι Επιδάμνιοι μετά την άρνηση των Κέρκυ-

των ζώων.. Στο "έρημον" της περιοχής όπως περιγράφεται από τον Θουκυδίδην και προαναφερόμενα νησάκια, η εικασία διτί η γεωγραφική ονομασία Σύβοτα θέλει ακούγεται η πειστικότερη δλων.

ραίων, και ακολουθώντας δελφικό χρησιμό, απευθύνθηκαν για βοήθεια στην Κόρινθο. Οι

Κορίνθιοι έστειλαν στην Επίδαμνο νέους αποίκους, φρουρά και εβδομήντα πέντε τριμήρεις. Οι δύο πόλεις βρίσκονται πια σε εμπόλεμη κατάσταση. Οι Κερκυραίοι πολιορκούν την Επίδαμνο, αιχμαλωτίζουν την Κορινθιακή φρουρά και νικούν το στόλο των Κορινθίων κοντά στη **Λευκίμμη**, στο νότιο ακρωτήριο της Κέρκυρας.

Οι Κορίνθιοι ορκίζονται εκδίκηση και ετοιμάζονται να ανταποδώσουν το πλήγμα. Οι Κερκυραίοι τότε ζητούν τη βοήθεια της Αθήνας, της μεγαλύτερης ναυτικής δύναμης της εποχής. Κερκυραίοι προεσβευτές κατεβαίνουν στην Αθήνα και πείθουν τους Αθηναίους να

τους βοηθήσουν με το επιχείρημα, ότι τυχόν επικράτηση των Κορινθίων, θα είχε ως αποτέλεσμα την συντριπτική ναυτική υπεροχή τους στη θαλάσσια περιοχή από τον Κορινθιακό κόλπο μέχρι και την Αδριατική θάλασσα. Οι Αθηναίοι αποφασίζουν να συνάψουν επιμαχία (αμυντική συμμαχία) και να βοηθήσουν τους

Κερκυραίους στέλνοντας και δέκα τριήρεις στην περιοχή.

Η ναυμαχία υπήρξε πεισματώδης, όχι λόγω επιδειχθείσης ναυτικής τέχνης, όσον διότι προσέλαβε τη μορφή πεζομαχίας μάλλον.

Και οι δύο βγήκαν νικητές.....ο Θουκυδίδης περιγράφει (μπροστινό Βενιζέλου)

Οι Κορίνθιοι έστησαν τρόπαιον εις τον επί της Ηπέιρου λιμένα των Συβότων, διότι επικράτησαν κατά την ναυμαχίαν μέχρι της νυκτός, ώστε και πλεύστα νανάγια και νεκρούς να μεταφέρουν εις το ορμητήριό των και αιχμαλώτους όχι λιγότερους από χιλίους συνέλαβαν και εχθρικά πλοία περί τα εβδομήντα κατεβύθισαν.

Και οι Κερκυραίοι έστησαν τρόπαιο νίκης σε ένα από τα νησιά των Συβότων για τους δικούς τους λόγους...

Οι Κερκυραίοι διότι κατέστρεψαν τριάντα περίπου εχθρικά πλοία και μετά την άφιξην των Αθηναίων συνέλεξαν τα πτώματα καθώς και τους ναναγούς και τα νανάγια, που είχαν διευθυνθεί προς την ακτήν των και διότι την προ-

ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ : ΔΗΜΟΣ ΣΥΒΟΤΩΝ

Τα καταπράσινα νησάκια των Συβότων.

τεραιάν οι Κορίνθιοι, όταν είδαν τα Αθηναϊκά πλοία υπεχώρησαν ανακρούντες πρύμναν και ηρνήθησαν όταν εξέπλευσαν από τον λιμένα των Συβότων να επιτεθούν.

Δι' ολούς αυτούς τους λόγους έστησαν τρόπαιον. Τοιουτοδόπως και τα δύο μέρη διεξεδίκουν την νίκην.

Η θαλάσσια περιοχή των Συβότων κρύβει από τότε στον πυθμένα της 100 βυθισμένες τρομῆρεις,

έναν τύπο πλοίου ιδιαίτερα δεκτικό σε στολίσματα (ακρόπρωρα, ακροστόλια, χηνίσκοι, ερυθροβαφείς πλευρές, γαλανά μάτια έκφρασης κλπ) καθώς επίσης και υπαθιά, ακόντια, περικεφαλαίες, υδρίες για το νερό και τα τρόφιμα, τρίαινες, βέλη, άγκυρες. Ένα πραγματικό υποθαλάσσιο αρχαιολογικό μουσείο, ένας αληθινός αρχαιολογικός και πολιτιστικός θησαυρός με ιστορία εικοσιπέντε αιώνων.

Πλέοντας στις δαντελωτές ακτογραμμές των Συβδών.

Η ΚΑΤΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΒΟΤΩΝ

Mετά την αποχώρηση των αντιπάλων οι κάτοικοι των γύρω περιοχών μαθαίνουν για τα κοινοϊστορικά γεγονότα της ναυμαχίας, την εγκατάλειψη λαφύρων και την έγερση τροπαίων και κάποιοι εγκαθίστανται μόνιμα στα Σύβοτα. Τον 4ο πΧ αιώνα σύμφωνα με τον ιστοριογράφο Θεόπομπο η αρχαία Ἡπειρος

αποτελείται από 14 έθνη. Η φυλή των Θευπρωτών πρέπει να θεωρείται η πρώτη που εγκαταστάθηκε στα Σύβοτα. Η ιστορία του χωριού αρχίζει και ακολουθεί τη μοίρα της Ηπείρου που ξεκινά με την Ρωμαϊκή κατοχή (167 πΧ - 330 μΧ) και την έλευση του Αποστόλου Παύλου στη Νικόπολη για την διάδοση του χριστιανισμού στις Ηπειρωτικές πόλεις. Το 551μΧ τα Σύβοτα ώπως και όλη η περιοχή

Η ειδυλλιακή παραλία και το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής

πλήγτονται από τρομερό σεισμό που περιγράφει ο Βυζαντινός Προκόπιος:

“Πολλαὶ πόλεις τῆς Ἡπείρου ἐπέσαν εἰς ερείπια καὶ πολλαὶ χιλιάδες ανθρώπων κατεστράφησαν”. Ακολούθων οι βαρβαρικές επιδρομές των Γότθων του Τωτίλα, που εξοριούν από την Ιταλία κινούμενοι από τη θάλασσα με τριακόσια πλοία και από την ξηρά με χερσαία στρατεύματα. Επιδρομές, που είχαν σαν αποτέλεσμα την απόλυτη λεηλασία της Ιλλυρικής επικράτειας, της Κέρκυρας και της Κεφαλλονιάς, την καταστροφή των θεοπρωτικών πόλεων της Νικόπολης, του Ογχημού της Ευροίας και πολλών μικροπόλεων μεταξύ των οποίων και τα Σύβοτα. Την περίοδο 1206 - 1306 η Θεοπρωτία παραμένει στενά συνδεδεμένη με το Δευτοπάτο της Ηπείρου. Ο Νικηφόρος, ο πρώτος Δευτόπτης, παντρεύει την κόρη του Θαμάρ με τον Φίλιππο τον Ταραντίνο γιο του Καρδολού του Β’.

Ο λαμπρός γάμος λαμβάνει χώρα στη Νεάπολη της Ιταλίας το 1294 και η προίκα αφορά την παραχώρηση των τευσάρων φρουρών του Δευτοπάτου στη Νάυπακτο, στο Ευλοχό, στο Αγγελόκαστρο και τη Βόνιτσα, τα νησιά

Σύβοτα και τις θεοπρωτικές πόλεις Εύροια και Βουθρωτό.

Πριν την κυριαρχία των Τούρκων το χωριό των Συβότων ονομάζεται **Βόλια** (προφανώς διακινούνταν στο λιμάνι του χωριού πυρομαχικά και πολεμιοφόδια) ενώ οι κατακτητές το μετονομάζουν σε **Μούρτο** ή **Μούρτζο** για χάρη κάποιου αξιωματούχου (και στενού συνεργάτη του Αλή Πασά) ονόματι Πασά Μούρτο - Τσαλλή που είχε εγκατασταθεί στο χωριό.

Τα Σύβοτα πέρασαν και υπό Ενετική κυριαρχία αλλά και από Γαλλική μετά τη συνθήκη του Κάμπιο Φόρουμι το 1797. Ένας όρμος στα Σύβοτα ονομάζεται ακόμα και σήμερα **Γαλλικός όρμος** φανερώνοντας με έναν ακόμα τρόπο τη γαλλική παρουσία στην περιοχή. Τα Σύβοτα ελευθερώθηκαν οριστικά το 1913 με την απελευθέρωση της Ηπείρου. Οι περισσότεροι Τούρκοι αποχώρησαν και το χωριό δέχθηκε ιχυρό μεταναστευτικό φεύγμα λόγω της εξαιρετικής θέσης του, του γόνιμου εδάφους και του ήπιου ακλίματος. Σουλιώτες, Κερκυραίοι (κυρίως από την περιοχή της Λευκάμψης), Βορειοηπειρώτες ακόμα και Θεούσιλοι εγκαταστά-

ΜΕΓΑ ΑΜΜΟΣ Μικρή

θηραν στο χωριό που μεταπολεμικά (1950) έλαβε επίσημα την ονομασία Σύβοτα.

Τα τελευταία χρόνια τα Σύβοτα εξελίχθηκαν σε κοισμοπολίτικο θέρετρο. Δεκάδες ξενοδοχεία και τουριστικές επιχειρήσεις δημιουργήθηκαν μέσα και γύρω από το χωριό. Το νησάκι **Μουρτεμένο** με την υπέροχη παραλία **Μπέλλα Βράκα** είναι προσβάσιμο ακόμα και με τα πόδια λόγω της αβαθούς λωρίδας που το συνδέει με

την ακτή. Τα δαντελωτά και ευτυχώς ανέγγιχτα νησιά **Μαύρον Όρος** και **Άγιος Νικόλαος** προσφέρουν ονειρεμένα αγκυροβόλια σε ωκάφη αναψυχής ενώ μια σειρά από πανέμορφες παραλίες με τυρκουάζ νερά ξετυλίγονται προς το νότο της ηπειρωτικής ακτής.

Πριν ξεκινήσω για νότια ανεβαίνω στο **Βραχωνά**. Το ημεργκατελειμμένο χωριό, χτισμένο σε οροπέδιο, αριθμούντε 352 κατοίκους (γεωργούς

Μέγα Άμμος (επάνω) και Αρίλλας (κάτω). Παραλίες του πράσινου και του γαλάζιου

και απτηνοτρόφους) κατά τη Γενική απογραφή του 1928. Σιγά σιγά οι κάτοικοι εγκατέλειψαν τον Βραχωνά και εγκαταστάθηκαν στα Σύβοτα με αποτέλεσμα να διατηρηθούν εκεί κάποια ερειπωμένα πέτρινα υπίτια, αδιάφευστοι μάρτυρες της μαυτοριάς του παρελθόντος που δυστυχώς εκλίπει όλο και περισσότερο στις μέρες μας.

Ο δρόμος προς το νότο φιδοσέρνεται παραλληλα με την ακτογραμμή, περνά από την εντυ-

πωσιακή **Μέγα Άμμο**, τη **Μικρή Μέγα Άμμο**, πνιγμένη στις ελιές και μπαίνοντας στα όρια της κοινότητας Πέρδικας, συναντά την ειδυλλιακή **Αγία Παρασκευή** με το κατάφυτο νησάκι, την ακρογιαλιά και τον συνοικισμό του **Αρίλλα** (το όνομά του οφείλεται στο Ρωμαίο στρατηγό Αρίλλα, που πέθανε εδώ και τάφηκε στο Δυμόκαστρο) και ανηφορίζει για την **Πέρδικα**, το μεγαλύτερο χωριό της Θεσπρωτίας.

Η ΠΕΡΔΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙ

Η Πέρδικα βρίσκεται σε εξαιρετική θέση. Χτισμένη σε φυσικό μπαλκόνι σε υψόμετρο 250 μέτρων αγναντεύει τον ασημοπράσινο ηπειρώτικο ελαιώνα, τους ειδυλλιακούς Παξούς, τους Αντίπαξους και το απέραντο γαλάζιο του Ιονίου.

Μέχρι και το 1926 ονομαζόταν **Άρπιτσα** και σύμφωνα με την παράδοση το οφείλει σε μια Αράπισσα που είχε έρθει από την πατρίδα της (Αραβία) για τον εξισλαμισμό των χριστιανών της Πέρδικας. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο από το 1737 λαμβάνει δραστήρια μέτρα για τον περιορισμό του φαινομένου και τη διάσωση του χριστιανισμού στέλνοντας επί τόπου τον Κοσμά τον Αιτωλό.

Η αλλαξιοπιστία κορυφώνεται επί Αλή Πασά του Τεπελενή. Το 1926 το χωριό μετονομάζεται σε **Πέρδικα** εξαιτίας της μορφής της ιπτάμενης πέρδικας που σχηματίζουν τα υπίπιτα του αλλά και λόγω του πλούσιου κυνηγιού - ειδικά πέρδικας- στους κατάφυτους λόφους της περιοχής. Η πληθυσμιακή σύνθεση του χωριού μεταβάλλεται πολλές φορές μέσα στον προηγούμενο αιώνα. Μετά τις ριζικές αλλαγές της απελευθέρωσης το 1913, έρχεται η Μικρασιατική καταστροφή και στην Πέρδικα εγκαθίστανται μόνιμα 35-40 οικογένειες από την Μικρά Ασία. Τον Αύγουστο του 1944 αποχωρούν οι Αλβανοτσάμιδες κλείνοντας μια σελίδα της ιστορίας της και έρχονται στην Πέρδικα για μόνιμη εγκατάσταση Ήπειρώτες από τα γύρω χωριά, Κερκυραίοι από την Λευκίμη, Σουλιώτες από τα κακοτράχαλα βουνά ακόμα και σκηνίτες Σαρακατσαναίοι. Τέλος το 1956 εξήντα περίπου οικογένειες Βορειοηπειρωτών εγκαθίστανται στη συνοικία Σωτήρα, μια συνοικία που ανεγέρθηκε για το σκοπό αυτό από το παγκόσμιο συμβούλιο εκκλησιών.

Η φαινομενική πληθυσμιακή ανομοιογένεια στάθηκε ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν το χωριό σε αξιοχήλευτους ρυθμούς ανάπτυξης και ζωντάνιας. Ο πληθυσμός σήμερα ξεπερνά τους 2000 κατοίκους. Το γεωργικό κεφάλαιο της Πέρδικας ανέρχεται σε 120.000 ελαιόδεντρα (τα περισσότερα αιωνό-

βια φυτεύτηκαν από τους Ενετούς) που παράγουν 1000 τόνους ελαιόλαδο και ακόμα 1500 στρέμματα με ποτιστικές καλλιέργειες ενώ η απασχόληση συμπληρώνεται από μικρές βιομηχανικές μονάδες (έκθλιψη ελαιοκάρπου), βιοτεχνίες και ζωντανές εμπορικές και τουριστικές επιχειρήσεις. Τα παιδιά των Περδικιωτών φοιτούν στα δύο Δημοτικά σχολεία και το Γυμνάσιο ενώ αθλούνται στον "Άρη", τον αθλητικό σύλλογο του χωριού. Τέλος η αδελφότητα Περδικιωτών και ο Μορφωτικός και Εκπολιτικός σύλλογος παρουσιάζουν αξιόλογη δραστηριότητα στα πολιτιστικά πράγματα του τόπου τους (Λαιογραφικό μουσείο, έκδοση εφημερίδας, πολιτιστικές εκδηλώσεις).

Ο Κώστας Παπαχρήστου έχει αναλάβει την ξενάγησή μου στον Άγιο Αθανάσιο, στο Δυμόκαστρο και στο Πάρκο Αναψυχής Πέρδικας. Η **Μονή του Αγίου Αθανασίου** τυλίγεται από μια θαυμαστή παράδοση, που για κάποιους είναι πραγματική. Ήταν παλαιότερα χτισμένη στη θέση "Καυτέλλη" στην πλαγιά του βουνού και μεταφέρθηκε στη σημερινή τοποθεσία το 1811, όπως μαρτυρεί το εξωτερικό υπέρθυρο της Μονής, γιατί η εικόνα του Αγίου μετακινήθηκε από τη θέση της κάθε βράδυ και ξημέρωνε σε μια γέραικη κουφιασμένη ελιά στον περίβολο της νέας Μονής. Ήταν σεβαστό μοναστήρι ακόμα και από τους μουσουλμάνους που πολλές φορές έμπαιναν και στην ομάδα των Επιτρόπων. Λέγεται πως κάποιοι Περδικιώτες που αλλαξιοπίστησαν προσωρινά, έριξαν το Ευαγγέλιο στο πηγάδι της Μονής, το αδιαβροχοποίήσαν κι ορκίζονταν σε αρβανίτικη διάλεκτο "σε αυτό που είναι μέσα στο πηγάδι", ένας όρος που ιωδοναμούσε με αυτόν στο Ευαγγέλιο και δεν γινόταν αντιληπτός από τους Τούρκους. Από την αρβανίτικη έκφραση "πρατιστίους", ο Άγιο Θανάσιος συνοδεύεται ακόμα και σήμερα από το προσωνύμιο Ιστίπους. Τα κτήματα του Μοναστηριού διεκδικούνταν κατά καιρούς από τους κατακτητές μέχρι που ένας επίτροπος οικαρφίστηκε να παρουσιαστεί γυμνός στους Τούρκους υποδυόμενος τον Άγιο και απειλώντας τους, πως όποιος βάλει χέρι στο βακούφι θα πάθει πολλά κακά. Στις 2 του Μάη το μοναστήρι πανηγυρίζει και προσκυνητές από

ΠΕΡΔΙΚΑ

Χτισμένη σε φυσικό μπαλκόνι αγναντεύει τον ασημοπράσινο ελαιώνα

ΦΩΤ. ΑΝΤ. ΔΗΜΑΣ

Η γέρικη κουφιασμένη ελιά στον περίβολο της νέας Μονής του Αγίου Αθανασίου
Πάρκο αναψυχής στην Πέρδικα

την Πέρδικα, την Αγιά, τα Σύβοτα, το Μαργαρίτι, την Παραμυθιά ακόμα και την Λευκίμμη της Κέρκυρας κατακλύζουν την εκκλησία, περνούν τρεις φορές μέσα από την κούφια ελιά και παίρνουν λίγο χώμα για φυλαχτό.

Δίπλα στη Μονή στις όχθες του ποταμού **Παραμυθιώτη** και σε έκταση 1500 στρεμμάτων λειτουργεί ένα πρότυπο **Πάρκο Αναψυχής** για ανθρώπους και καταφύγιο ζωής για τα άγρια ζώα, που ζουν σε συνθήκες που πλησιάζουν αρκετά το φυσικό τους περιβάλλον. Τα ΤΕΙ Ιχθυοκομίας της Ηγουμενίτσας έφτιαξαν τέσσερα τεχνητά φρέγιατα στο "ζωηρό" ποτάμι και εμπλούτισαν τα νερά του με χέλια, καβούρια, λαβράκια και πέστροφες. Στο πάρκο, που εμπλουτίζεται συνεχώς, φιλοξενούνται ακόμα ελάφια, αγριογούρουνα, λαγοί και αγριοκούνελα, πέρδικες, φασιανοί, παγώνια, στρουθοκάμηλοι, πόνι, λάμα. Προχωρώντας στα ενδότερα του πάρκου το μονοπάτι ανηφορίζει ελαφρά στο φαράγγι που υγραινεί τα βουνά Σωμάτι και Λάκκα Αράπη και καταλήγει στο παλιό πετρογέφυρο με ιστορία που

πλησιάζει τα χιλια χρόνια. Μια σειρά από παλιούς νερόμυλους βρίσκονται στίς όχθες του Παραμυθιώτη μέχρι και τις πηγές του στη θέση **Γκούβα Αγιάς**.

Ο Παραμυθιώτης, εγκαταλείποντας το πάρκο διατρέχει έναν εύφορο κάμπο και καταλήγει στην παραλία του **Καραβοστάσι**, την ωραιότερη ίως παραλία της περιοχής. Ανεβαίνουμε στον απόκρημνο λόφο στα νότια και εμφανίζεται μπροστά μας το **Δυμόκαστρο** ή **Ελληνόπαστρο**, το μεγαλύτερο κάστρο στα Ηπειρωτικά παραλία με μήκος τειχών που ξεπερνά τα 3 χλμ. Το Δυμόκαστρο ταυτίζεται σχεδόν με βεβαιότητα με την αρχαία πόλη **Ελίνα**. Σε μολύβδινη επιγραφή του 3ου πΧ αιώνα που βρέθηκε στη Δωδώνη αναφέρονται οι παράλιες πόλεις Ανακτόριο και Ελίνα. Το **Ανακτόριο** ταυτίστηκε με το Άκτιο και έτσι το Δυμόκαστρο έμεινε η μόνη αταύτιστη παραλιακή πόλη της Θειόπωτίας. Ο αρχαιολόγος **Σωτήρης Δάκαρης** ήταν πια βέβαιος ότι πρόκειται για την αρχαία Ελίνα. Τό όνομα της πόλης είναι παράγωγο του θειόπωτικού φύλου Ελινοί που ο Hammond τοποθετεί στην περιοχή Μαργαρι-

Το Δυμόκαστρο και στο βάθος η παραλία του Καραβοστάσι

τίου - Δυμοκάστρου.

Ο περιτεχνισμένος οικισμός έκτασης 22 εκταρίων έχει περίμετρο τείχους 3404 μέτρα, μέγιστο άξονα 1000 μέτρα και μέσο πλάτος 200 μέτρα. Τα τείχη της αρχικής φάσης ανάγονται στον 4ο πΧ αιώνα, περικλείουν τη σχετικά ομαλή επιφάνεια στην κορυφή του λόφου, έχουν μήκος 1600 μέτρα, πάχος 3,5 μέτρα και ενισχύονται από ορθογώνιους πύργους. Οι

απόκρημνες πλευρές έχουν τείχη μόνο στα προστελάσιμα σημεία τους.

Στην κορυφή του λόφου διακρίνονται λαξεύματα στο βράχο για την θεμελίωση οικοδομημάτων, ερείπια κτιρίων δεξαμενές, στοές τοίχοι αντιστήριξης κλπ.

Το δυτικό τμήμα των τειχών, μήκους 1400 μέτρων, προστέθηκε στην ελληνιστική περίοδο εντάσσοντας στην οχύρωση και το λιμάνι της

πόλης, τη Σκάλα του Ελληνικού.

Η σημαντικότερη πόλη Ελένα την περίοδο της ακμής της αριθμούσε 6000 κατοίκους και ελλιμένιε μεγάλο αριθμό πλοίων. Εκτός από την οχύρωσή της είχε ένα ακόμα μεγάλο πλεονέκτημα. Μοναδική θέα στο ανοιχτό Ιόνιο, στους Παξούς και στην εντυπωσιακότερη ίσως ηπειρωτική παραλία στο Ιόνιο. Την απλόχωρη αμφιουδιά της παραλίας “Καραβοστάσι”.

ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙ. 1ος ο ωραιότερο παραλία στα ηπειρωτικά παράλια

Νοτιοανατολικά του αρχαίου οικισμού του Δυμόκαστρου υψώνονται τρία μεγάλα βράχια. Η παράδοση λέει πως ήταν τρεις αδερφές που βγήκαν να μαζέψουν χόρτα, χτυπήθηκαν από κεραυνό και μαρμαρώθηκαν. Κάτω από τους θεόριτους βράχους βρίσκεται η απόμακρη παραλία **Πράπτα Μάλι** πνιγμένη στο πράσινο της στεριάς και το γαλάζιο της θάλασσας.

Λίγο πιο πέρα στα σύνορα Πέρδικας - Αγιάς βρίσκεται η ακρογιαλιά **Στουρίνα** κυκλωμένη από ψηλά βράχια και βαθιά νερά. Στα χρόνια της κατοχής (1942-1944) εδώ κρυβόταν και από εδώ επιχειρούσε το θρυλικό υποβρύχιο **"Παπανικολής"**, που αποδεκάτισε δεκάδες πλοία της αρμάδας του ιταλικού στόλου, τα περισσότερα στο θαλάσσιο κονάλι μεταξύ Λευκάμψης και Παξών.

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΗ ΕΝΔΟΧΩΡΑ

Συνεχίζοντας το οδοιπορικό μου στη θευτρωτική γη αφήνω τα παράλια και κατευθύνομαι στο **Μαργαρίτι**, ένα ιστορικό χωριό της ενδοχώρας λίγα χιλιόμετρα πιο μακριά. Το κτίριο του Δημαρχείου και ο σωζόμενος μιναρές του Τζαμιού (στο Μαργαρίτι κάποτε υπήρχαν τέσσερα τζαμιά) μαρτυρούν μουσουλμανική παρουσία στο παρελθόν. Στο Μαργαρίτι με τον εύφορο κάμπτο διατηρούσταν μεγάλα τουφλίκια και λαμπρές επαύλεις οι μουσουλμάνοι μεγαλοκτηματίες των Ιωαννίνων οι οποίοι, λόγω των μεγάλων αποστάσεων και των υποτυπωδών συγκοινωνιακών μέσων της εποχής διόριζαν επιτρόπους τους μωαμεθανούς προύχοντες του Μαργαριτίου ή μύσθωναν σε άλλους τις προσόδους των ιδιοκτησιών τους. Οι διαχειριστές λόγω της πολύχρονης χρήσεως της ακίνητης περιουσίας και της ανικανότητας της οθωμανικής διοίκησης, σιγά σιγά ιδιοποιήθηκαν τα περιουσιακά στοιχεία των Ιωαννιτών μουσουλμάνων.

Η μουσουλμανική παρουσία στο Μαργαρίτι παίρνει οριστικό τέλος (όπως και στην Πέρδικα) τον Σεπτέμβρη του 1944 με την αποχώ-

ΦΩΤ. ΑΝΤ. ΔΗΜΑΣ

Τούρκικο αρχοντικό σπίτι στο Μαργαρίτι (επίσημως)
Το έλος του Καλοδικίου ανήκει στην ειδική ζώνη NATURA 2000.

ορητη των Αλβανοτσάμηδων. Πίσω από το λόφο που ορθώνεται πάνω από το σημερινό χωριό, κρύβεται μια γειτονιά με υπερομέγεθη τούρκικα αρχοντικά σπίτια και σεράγια (κάποια ξεπερνούν τα 500 τμ σε εμβαδό) χορταριασμένα μέχρι τους ορόφους, πνιγμένα κυριολεκτικά στις ελιές και τα πουντνάρια.

Το δίχως άλλο αυτά τα οικοδομήματα αποτελούν ένα ακόμα κεφάλαιο του πολιτιστικού θησαυρού της Θεοπρωτίας. Λίγα χιλιόμετρα νότια από το Μαργαρίτι, τριγυρισμένο από βουνά και μεγάλους καλαμιώνες το Έλος Καλοδικίου (ανήκει στην ειδική ζώνη διατήρησης του δικτύου NATURA 2000) αποτελεί έναν σπάνιο οικοσύνητημα και έναν σημαντικό σταθμό για τα μεταναστευτικά πουλιά. Ερωδιοί, πάπιες, κύκνοι, ποταμίδες, μυοκάστορες και άλλα υδρόβια πουλιά και αμφίβια βρίσκουν καταφύγιο στην πυκνή βλάστηση του έλους στην προσπάθειά τους να αποφύγουν τους χρυσαετούς, τους τούφηδες και τις γερακίνες, που έχονται από τα γύρω βουνά για να κυνηγήσουν. Το βόρειο τμήμα του έλους καλύπτεται

από νούφαρα και στο τέλος του Μάη όταν αυτά ανθίζουν το θέαμά του είναι πραγματικά ανυπέρβλητο. Ένας μικρός αγροτικός δρόμος στη δυτική όχθη του έλους ξεκινά από το χωριό Πιαργί σταματά λίγο μετά το χαρακτηριστικό νησάκι και με μονοπάτι συνδέεται με άλλο χωματόδρομο που καταλήγει στη διασταύρωση προς Πάργα και Πρέβεζα (μήκος διαδρομής 4χλμ). Η θέα του έλους και οι ήχοι του οικοσυστήματος συναρπάζουν τις αισθήσεις. Το οδοιπορικό μου τελειώνει στην Ηγουμενίτσα. Στο κτίριο της Νομαρχίας με περιμένει η ιδιαίτερα δραστήρια αντινομάρχης (διατηρεί οδοντιατρείο στην Παραμυθιά) κυρία Μπραίμη που μου χαρίζει ένα καλαίσθητο εικονογραφημένο ημερολόγιο της Νομαρχίας Θεοπρωτίας για τους πολιτιστικούς και φυσικούς θησαυρούς του νομού. Μένω έκθαμψης από την ποικιλία, την προέλευση και το βάθος χρόνου που ανάγονται. Μέσα από τις υελίδες του ανακαλύπτω χωριά, καλλιτεχνήματα, μοναστήρια, τοπία τόσο όμορφα και τόσο άγνωστα. Το Φοινίκι με τις εξαίσιες αυλόπορτες και τις λεπτοδουλεμέ-

Η Ηγουμενίτσα μέσα από τα πρώτα φώτα της νύχτας

νες ξυλοκασέλες, η μαρτυρική Σαγιάδα με τα εκπληκτικά σπίτια, η κοιλάδα, τα στενά, και οι εκβολές του Καλαμά με τα μονοπάτια και το πλούσιο οικοσύστημα, η Μονή Γηρομερίου με τις ιστάνες αγιογραφίες.

Η επιστροφή στη Θεοπρωτία του πράσινου και του γαλάζιου είναι θέμα χρόνου...

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την Νομαρχία Θεοπρωτίας για την φιλοξενία και ιδιαίτερα την αντινομάρχη κ. **Μπραίμη** για τις πολύτιμες υποδείξεις και το υλικό που μου παρείχε. Επίσης ευχαριστώ τον **Δήμο Συβότων** για τις πληροφορίες και την ξενάγηση στα Σύβοτα.

Βιβλιογραφία

- ♦ **Η Ναυμαχία των Συβότων**, Θουκυδίδης (μετάφραση Ελευθερίου Βενιζέλου!)
- ♦ **Η ιστορία του Μαργαριτίου**, Βασιλή Κραψίτη
- ♦ **Μελέτες Βασίλειου Κώστα** (πρώην γραμματέας κοινότητας Πέρδικας).

Palatino
Hotel

Small Luxury Resort

Πατατούκο 70 Πάργα
Τηλ: 26840 31229/31473
Fax +30 26840 31266
e-mail: info@paradise-palatino.com
e-mail: hotelpar@otenet.gr

www.paradise-palatino.com

i πληροφορίες

Τμήμα από τον χάρτη "Ηπειρος - Θεσσαλία" 1 : 250 000 των εκδόσεων Road.

ΔΗΜΟΣ ΣΥΒΟΤΩΝ : Τηλ 26650 71249, 71832, 93197

www.sivota.gr

KΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΡΔΙΚΑΣ : Τηλ. 26650 97000, 91287

www.perdikanet.gr

KARAVOSTASI
BEACH HOTEL

Perdika, Thesprotia, 46100
Tel: 0030 266 509 1104

Το Hotel Coralli είναι ένα ολοκαίνουργιο ξενοδοχείο A' κατηγορίας (4 αστέρων) μόλις 10μ από τη θάλασσα. Διαθέτει studios 40m² και 52m² ικανά να φιλοξενήσουν παρέες και οικογένειες. Διαθέτουν κουζίνα, κλιματισμό, δορυφορική, μεγάλο μπαλκόνι κ.λ.π.
Στο ξενοδοχείο υπάρχουν εστιατόριο-μπαρ, πιάνινα, υδρομαζάζ, έπιπλωστρες στην παραλία. Επίσης οι πελάτες μας μπορούν να κάνουν μασάζ από έμπειρους συνεργάτες μας. Μπορούν να γίνουν ημερήσιες εκδρομές προς: Πάρκο Αναψυχής Αγ. Αθανάσιος, Πηγές Αχέροντα Νεκρομαντείο, Διαδώνη, Παζοί.

ΠΑΡΑΛΙΑ ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙ ΠΕΡΔΙΚΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
Τηλ. 26650 91004, 8977 244074
Τηλ. & Fax 26660 91100
www.glp.gr/corali.hotel corali.hotel@otenet.gr

STUDIO

DALLAS

Η πισίνα με τις ζαπλώστρες και το Bar
συμπληρώνει το σκηνικό και λίγο πιο πέρα ο
χώρος του BBQ μπορεί να χρησιμοποιηθεί
από όποιον το επιθυμεί.

Η ψυχή του συγκροτήματος όμως είναι η
ιδιοκτήτρια του DALLAS. Η Μαρή είναι ένας
ζεστός και φιλόξενος άνθρωπος που φροντίζει
ασταμάτητα για τη σωστή λειτουργία του
χώρου και επιμελεῖται προσωπικά τα πάντα.
εξασφαλίζοντας άνετη και αξέχαστη παραμονή
στους επισκέπτες της.

Τηλ. 26650 93091, 6939 511499

ΣΥΒΟΤΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Μια ανάσα από την θάλασσα (200 μ.) θα βρείτε
το νεόκτιστο συγκρότημα μας σχεδιασμένο με
αφροσίωση και αγάπη στη λεπτομέρεια, μέσα σε
ένα μεγάλο καταπράσινο κήπο, ανάμεσα από
Πάργα και Σύβοτα.

Με όντεα studios και υπέροχες σουίτες, μπαρ,
καθιστικό, οσανσέρ, πισίνα μεγάλη και παιδική,
mini market, παιδική χαρά. Σας περιμένουμε να
περάσετε τις διακοπές σας στο φιλικό και
οικογενειακό περιβάλλον του ξενοδοχείου μας.
Όλα τα studios και οι σουίτες διαθέτουν μεγάλα
μπαλκόνια, κλιματισμό, τηλεόραση, καθιστικό,
τηλέφωνο (και με δυνατότητα πρόσβασης στο
internet), safe box, hair dryer και μια πλήρως
εξοπλισμένη κουζίνα.

Τηλ. 26650 91720, 6945 554419, fax 26650 91690

ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙ ΠΕΡΑΙΚΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

www.hotel-ionio-sea.gr

I

RSO

radio

Τραγούδια που δε ξαναγράφονται, απλά ξανακούγονται.

feel.love.listen.

RSO
91.7